

KONTINUALNO PLANIRANJE PODRUČJA FRUŠKE GORE

Tanja Topo¹, mast.inž.zašt.živ.sredine, **Nataša Simičić²**, mast.pr.planer,
mr Dragana Duncić³, dipl.pr.planer., **Svjetlana Reko⁴**, dipl.inž.arh.
JP „Zavod za urbanizam Vojvodine“, Novi Sad

Područje Fruške gore je 1960. godine zbog izuzetnih prirodnih i kulturnih vrednosti i potrebe njihovog očuvanja, proglašeno za Nacionalni park. Visoke prirodne i turističko-rekreativne vrednosti koje su ovaj prostor opredelile za Nacionalni park, očuvane su do danas. Od proglašenja Fruške gore za nacionalni park i davanja na upravljanje preduzeću „Nacionalni park Fruška gora“, ovo područje je bilo predmet zaštite i uređenja kroz plansku dokumentaciju.

Predmet rada je sagledavanje vremenskog horizonta od trenutka proglašenja NP „Fruška gora“, u kontekstu prostorno-planskog uređenja ovog područja kroz Regionalni prostorni plan Fruške gore do 2000. godine (donet 1981. godine), potom Prostorni plan područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine (donet 2004. godine) i Nacrt prostornog plana područja posebne namene „Fruška gora“ (Odluka o izradi „Sl. list APV“, broj 10/2016). Osim prostornih planova, urađen je Radni program za izradu regionalnog prostornog plana Fruške gore iz 1976. godine, koji je prethodio prvom planskom dokumentu za područje Fruške gore. Takođe, za potrebe izrade novog prostornog plana 2015. je godine urađena Analiza sprovođenja Prostornog plana područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine.

Ključne reči: Fruška gora, Nacionalni park, prostorni plan, kontinualno planiranje

CONTINUITY IN SPATIAL PLANNING OF FRUSKA GORA

Due to the exceptional natural and cultural values and the requirements for their protection, in 1960 the area of Fruska gora had been declared as a national park. High natural, tourist and recreational values have since defined the spatial structure of the national park. The National park has been managed by the public company "National park Fruska gora", and it has been subjected to the series of protection and regulation planning documents.

The subject of this work is to consider the development timeline since the declaration of the National park within the context of spatial planning documents: Regional spatial plan of Fruska Gora 2000 (adopted in 1981), Spatial plan for special purpose area of Fruska Gora until 2022 (adopted in 2004) and the Spatial plan for special purposes area "Fruska gora" – draft document ("Off. Gazette of APV" No. 10/2016).

In addition to spatial planning documents, there are other development and managing documents considered in this work, like "The operational program for the development of the regional spatial plan of Fruska Gora from 1976". For the purpose of elaboration of the current draft of the spatial plan, the analysis of the implementation of the Spatial plan of special purpose area of Fruska gora until 2022 has been done in 2015.

Key words: Fruska gora, National park, spatial plan, planning continuity

Osnovne karakteristike Fruške gore

Fruška gora (mađ. Tarcal, lat. Alma Mons) je ostrvska planina i jedini nacionalni park u AP Vojvodini. Najveći deo Fruške gore se nalazi u Sremu, (Srbija), dok mali deo zalazi u istočnu Hrvatsku, u Vukovarsko-srijemsku županiju.

Predstavlja jedinstven prirodni fenomen zbog činjenice da je na ovako niskoj ostrvskoj planini zabeležen istorijat formiranja samog masiva od postanka zemljine kore do danas, zbog čega je mnogi smatraju

¹ Zavod za urbanizam Vojvodine, Železnička 6, 21000 Novi Sad, zavurbvo@gmail.com, topo.tanja@gmail.com

² Zavod za urbanizam Vojvodine, Železnička 6, 21000 Novi Sad, zavurbvo@gmail.com, natasa9@gmail.com

³ Zavod za urbanizam Vojvodine, Železnička 6, 21000 Novi Sad, zavurbvo@gmail.com, duncicd@gmail.com

⁴ Zavod za urbanizam Vojvodine, Železnička 6, 21000 Novi Sad, zavurbvo@gmail.com, svjetlanareko@gmail.com

„ogledalom geološke prošlosti“. Pruža se pravcem istok-zapad u dužini od oko 80 km, a najveća širina je u centralnom delu oko 15 km. Najviši vrh je Crveni čot sa 539 m nadmorske visine.

Fruška gora je dominantna reljefna celina na jugu Panonske nizije i neponovljiv prostor bogate i očuvane prirode. Raznolik sastav stena, jedinstven reljefni oblik, vode, bujne šume i otvorena staništa u okruženju, raznovrstan živi svet i prepoznatljiv ljudski pečat, uklopljeni i nadovezani jedno na drugo čine Frušku goru osobenim i dragocenim zaštićenim područjem.

Ovo područje je pre svega šumsko, uz manji udeo livadostepske i šumo–stepske vegetacije, šibljacka i živica. Ono što Frušku goru čini jedinstvenom i osobenom upravo je spoj šumskih, šumo–stepskih i livadostepskih staništa. Šume Fruške gore sačinjene su od velikog broja vrsta drveća i grmlja. Dominiraju srebrnolisna lipa, hrast kitnjak, bukva i grab.

Kao značajni razvojni potencijali ovog područja prepoznaju se: izuzetno povoljan geosaobraćajni položaj, značajan šumski fond, hidroenergetski i geološki potencijali, kvalitetno poljoprivredno zemljište za razvoj određenih vidova proizvodnje (pre svega vinogradarstva), kao i potencijal za raznovrsnu ponudu turističkih motiva i sadržaja. Takođe, značajni su i radom stvoreni razvojni potencijali u oblasti poljoprivrede, industrije i rudarstva, saobraćajnih resursa, turizma i ugostiteljstva i nepokretnih kulturnih dobara.

Istorijat zaštite Nacionalnog parka „Fruška gora“

Šumama Fruške gore se sve do 1948. godine gazdovalo kao sa ekonomskim šumama. Zbog posebnog značaja tadašnja Vlada NR Srbije je 1949. godine osnovala organizaciju „Narodno izletišta Fruška gora“ sa zadatkom unapređivanja ovog kompleksa kao izletišta i odmarališta. Skupština SR Srbije je 1960. godine posebnim zakonom dala viši rang Narodnom izletištu, proglašivši ga za Nacionalni park, stavljajući ga pod posebnu zaštitu.

Slika 1: Skica Fruške gore⁵

Prvi značajan akt u kontekstu zaštite i uređenja područja Fruške gore je Zakon o proglašenju Fruške gore za nacionalni park („Službeni glasnik NR Srbije“, broj 53/1960) kojim je postala prvi nacionalni park u Srbiji, a čime je regulisano i donošenje dugoročnog plana uređenja i unapređenja ovog područja.

⁵ Izvor: Regionalni prostorni plan Fruške gore – I faza “Ocena mogućnosti i uslovi prostornog razvoja“

Prva granica Nacionalnog parka „Fruška gora” (daljem tekstu: Nacionalni park) definisana je Planom o uređenju Nacionalnog parka, koji je donelo Izvršno veće SAP Vojvodine 1962. godine. Ukupna površina Nacionalnog parka iznosila je 24302 ha, a površina pod uticajnom zonom, u koju su bili uključeni svi prilazi Nacionalnom parku sa širom okolinom i naseljima, iznosila je 45000 ha.

Godine 1966. NP „Fruška gora“ je predat na upravljanje tada radnoj organizaciji Nacionalni park „Fruška gora“. Shodno tome, nesporno je utvrđeno da se bez kvalitetnog prostorno-planskog dokumenta ne može sprovesti dugoročna politika uređenja, unapređenja i zaštite Nacionalnog parka „Fruška gora“.

Zakonom o Nacionalnom parku Fruška gora, donetim 1977. godine je zadržano svojstvo nacionalnog parka određeno Zakonom iz 1960. godine, čime je obezbeđena trajna zaštita, odnosno unapređivanje prirodnih vrednosti i lepota Fruške gore. Odlukom Izvršnog veća SAP Vojvodine iz 1980. godine određene su nove granice Nacionalnog parka, odnosno postojeće su proširene na 25393 ha.

Pored svih navedenih zakonskih dokumenta u kontekstu područja Fruške gore, ovaj prostor se nije mogao efikasno urediti, eksploatirati i zaštititi bez odgovarajućeg prostornog plana. Uz sve potencijale za razvoj i dalje korišćenje koje ovo područje ima, takođe su brojna i ograničenja koja u određenoj meri predstavljaju i konflikte. U cilju definisanja planskih rešenja razvoja i uređenja područja Nacionalnog parka, a u skladu sa zahtevima za njegovo održivo funkcionisanje, u prostornim planovima koji su donošeni, identifikovani su osnovni konflikti u prostoru i utvrđeni načini pomirenja različitih interesa koji se javljaju u domenu uticaja posebne namene prostora. Ovo se, pre svega, odnosi na plansku relativizaciju postojećih i potencijalnih konflikata zaštite prirodnih vrednosti, s jedne strane i razvoja lokalnih zajednica i različitih aktivnosti (eksploatacija mineralnih sirovina, upravljanje vodama, turizam, razvoj naselja, infrastrukture i privrede, poljoprivreda, spomenike kulture i dr.) s druge strane.

Regionalni prostorni plan Fruške gore do 2000. godine

Regionalni prostorni plan Fruške gore do 2000. godine (u daljem tekstu: Regionalni plan) je koji je 1981. godine donela Skupština SAP Vojvodine, predstavlja prvi prostornoplanski dokument Nacionalnog parka. Regionalni plan je rađen za područje od 73.444 ha, sa dve utvrđene zone: zona Nacionalnog parka „Fruška gora“ (koja je zauzimala oko 34% od ukupnog obuhvata Regionalnog plana) i zona zaštitnog pojasa Nacionalnog parka „Fruška gora“ (oko 66% površine u obuhvatu Regionalnog plana).

Izradi Regionalnog plana prethodio je Radni program za izradu regionalnog prostornog plana Fruške gore (u daljem tekstu: Program), izrađen 1976. godine. Cilj Programa je bio da otkrije određene zakonomernosti i ukaže na neadekvatnost u razvoju i načinu korišćenja prirodnih dobara u rasporedu i stepenu razvijenosti radom stvorenih potencijala. Takođe, Programom je utvrđeno uže i šire područje za koje se plan donosi, što je i prva planska zaštita urađena za ovaj prostor.

Slika 2: Lokalitet Vila Ravne

Elaborat „Ocena mogućnosti i uslovi prostornog razvoja“ područja Fruške gore (izrađen 1979. godine) predstavljao je I fazu Regionalnog prostornog plana Fruške gore, čijim je završetkom stvoren osnov za fazu izrade Nacrta i Predloga regionalnog plana. Samim elaboratom je dat pregled postojećeg stanja odnosno načina kako je do datog trenutka korišćeno područje Fruške gore, u kakvom su stanju prirodne vrednosti, te šta je potrebno promeniti u korišćenju ovog prostora u planskom periodu.

Projekcije Regionalnog plana do 2000. godine, u pogledu promena u strukturi korišćenja prostora odnosile su se na:

- promenu produktivnog zemljišta u korist šumskog, voćnjaka i vinograda;
- smanjenje obradivih površina;
- povećanje šumskog zemljišta;
- stagnaciju (neznatno povećanje) kategorije „neplodnog“ zemljišta odnosno građevinskog.

Najveći pritisak izgradnje i korišćenja područja Fruške gore prepoznat je u kontaktnom području Nacionalnog parka i zaštitne zone (vikend zone, vinogradi i voćnjaci i dr.), zbog čega je Regionalnim planom definisana izrada detaljnih urbanističkih planova, sa smernicama za njihovu izradu.

Prostorni plan područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine

Period na kraju XX i početku XXI veka doneo je mnoge promene u načinu korišćenja ovog prostora, kao i zakonskoj regulativi, što je uslovalo preispitivanje Regionalnog plana i izradu drugog prostornoplanskog dokumenta za Nacionalni park.

Prvim Zakonom o nacionalnim parkovima („Službeni glasnik RS“, br. 39/93, 44/93-ispravka, 53/93-dr. zakon, 63/93-dr. zakon, 48/94-dr. zakon, 101/05-dr. zakon), utvrđene su granice Nacionalnog parka.

Prostornim planom područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine („Službeni list APV“, broj 16/04) su predviđene i predložene manje izmene granica Nacionalnog parka u cilju regulisanja vlasničkih odnosa, korišćenja i zaštite.

Važno je napomenuti da s obzirom na to da ovaj Prostorni plan datira iz 2004. godine, u momentu izrade i donošenja je planski osnov predstavljao Zakon o prostornom planu Republike Srbije iz 1996. godine.

Za potrebe izrade ovog Prostornog plana urađena je Studija „Stepenovanje režima zaštite područja Nacionalnog parka Fruška gora i zaštita prirodnih vrednosti u granicama obuhvata Plana“, od strane tadašnjeg Zavoda za zaštitu prirode Srbije, Odeljenje u Novom Sadu, „Studija zaštite nepokretnih kulturnih dobara“, čiji je nosilac izrade bio Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture u Petrovaradinu, kao i ekspertska analiza „Upravljanje mineralno-sirovinskim resursima u Nacionalnom parku Fruška gora“ od strane Rudarsko geološkog fakulteta Univerziteta u Beogradu. Takođe, izradi Prostornog plana prethodile su ekspertske analize za oblast stanovništva, vodoprivrede, turizma i šumarstva. Po istom osnovu, angažovani su i stručni konsultanti za oblast saobraćaja i zaštite od elementarnih nepogoda i ratnih razaranja.

Osnovna namena površina je ovim Prostornim planom bila definisana tako da je površina od 139.430,01 ha bila podeljena na tri zone, odnosno:

1. Zona zaštićenih prirodnih dobara koja je pokrivala 19,72% ukupne površine i koja je obuhvatala: Nacionalni park „Fruška gora“, Specijalni rezervat prirode „Koviljsko-petrovaradinski rit“ (deo teritorije rezervata koji pripada opštinama Petrovaradin, Sremski Karlovci i Indija) i Stroge rezervate prirode i spomenike prirode;
2. Zaštitna zona Nacionalnog parka „Fruška gora“, koja je pokrivala 47,04% ukupne površine, i
3. Zona aktivne zaštite koja je pokrivala 32,88% ukupne površine.

Prema definisanoj osnovnoj nameni površina, poljoprivredno zemljište je zauzimalo i dalje najveću površinu od 68,60% ukupne površine, sa tendencijom da će u planskom periodu doći do smanjenja ovih površina zbog realizacije planiranih mikroakumulacija i objekata za potrebe sistema za navodnjavanje i odvodnjavanje, kao i izgradnje saobraćajne infrastrukture.

Šumsko zemljište je zauzimalo oko 21% ukupne površine, gde se u odnosu na period sagledavanja postojećeg i planiranog stanja ova površina skoro da nije promenila.

Kategorija neplodnog zemljišta je imala tendenciju povećanja u planskom periodu (do 2022. godine), sa učešćem u ukupnoj površini od 10,33%. Projekcija se odnosila na to da će do povećanja doći usled realizacije planirane vodne infrastrukture, putne i železničke mreže, izgradnje privrednih i stambenih objekata u naseljima, kao i objekata u poljoprivredi i šumarstvu.

U toku sprovođenja PPPPN Fruška gora, a nakon 2004. godine, donet je veći broj zakona i planskih dokumenata, koji su od značajnog uticaja na njegovu implementaciju i sprovođenje. Godine 2010. donet je Zakon o Prostornom planu Republike Srbije od 2010. do 2020. godine („Službeni glasnik RS“, broj 88/10), kao i Regionalni prostorni plan Autonomne Pokrajine Vojvodine („Službeni list APV“, broj 22/11), koji predstavljaju planove višeg reda u odnosu plansko područje.

Važno je pomenuti da područje Nacionalnog parka presecaju obuhvati nekoliko prostornih planova područja posebne namene, od kojih najveći uticaj ima Prostorni plan područja posebne namene državnog puta I reda br. 21 Novi Sad-Ruma-Šabac i državnog puta I reda br.19 Šabac-Loznica (usvojen 2011. godine) čiju posebnu namenu predstavlja saobraćajna infrastruktura. Planom su utvrđena planska rešenja koja definišu izmeštanje drumskog saobraćaja iz Nacionalnog parka planiranjem tunela i obilaznica oko naseljenih mesta.

Slika 3: Pogled sa lokacije Vile Stanković u Čortanovcima na Specijalni rezervat prirode „Koviljsko-Petrovaradinski rit“

Donošenjem Zakona o zaštiti prirode („Službeni glasnik RS“, br. 36/09, 88/10 i 91/10), prestale su da važe odredbe Zakona o nacionalnim parkovima, osim odredaba čl. 6. i 7. i opisa područja, a do donošenja posebnih zakona. Donošenjem novog Zakona o nacionalnim parkovima („Službeni glasnik PC“, broj 84/15), izvršena je revizija spoljnih i unutrašnjih granica Nacionalnog parka „Fruška gora“, utvrđeni su i ciljevi, vrednosti, površina, upravljanje i održivo korišćenje Nacionalnog parka.

Prostornim planom nisu date mere zaštite predeonih elemenata niti je identifikovan karakter predela Fruške gore kao jedinstvena celina.

Analiza sprovođenja Prostornog plana područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine

Godine 2015. urađena je Analiza sprovođenja Prostornog plana područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine⁶ (u daljem tekstu: Analiza), kojoj se pristupilo na osnovu Godišnjeg programa poslovanja Javnog preduzeća za prostorno i urbanističko planiranje i projektovanje „Zavod za urbanizam vojvodine“ Novi Sad za 2015. godinu („Službeni list APV“, broj 2/15). Glavnu polaznu osnovu za izradu ove Analize predstavlja upravo planska dokumentacija višeg reda, doneta nakon 2004. godine, kao i pribavljeni podaci od nadležnih organa i institucija.

Ovaj elaborat predstavlja detaljnu uporednu analizu planskih rešenja Prostornog plana područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine („Službeni list APV“, broj 16/04, u daljem tekstu: Prostorni plan) i velikog broja planskih dokumenata (prostornih i urbanističkih planova), analizu implementacije planova sa osvrtom na realizaciju strateških razvojnih dokumenata jedinica lokalnih samouprava (koje su u obuhvatu Prostornog plana), kao i identifikovanje nedostataka i neusaglašenosti, koji su nastali usled promena velikog broja zakonskih normi, kao i donetih planskih dokumenata nakon 2004. godine, koji su od značajnog uticaja na implementaciju i sprovođenje Prostornog plana.

Mere zaštite životne sredine u planovima višeg reda upućuju na to da se predmetni prostor posmatra na kompleksniji način, odnosno izdvojen je kao ekološki značajno područje ekološke mreže Republike Srbije u cilju uspostavljanja evropske ekološke mreže NATURA 2000, jer je u međuvremenu Nacionalni park stekao viši međunarodni nivo zaštite, što bi trebalo implementirati kroz nova planska rešenja, odnosno kroz izradu novog plana.

⁶ Analizu sprovođenja Prostornog plana područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine izradio je JP „Zavod za urbanizam Vojvodine“, Novi Sad, 2015. godine, a Pokrajinska vlada je donela Zaključak o prihvatanju Informacije o Analizi sprovođenja (broj 35-52/2015, od dana 04.11.2015. godine)

U proteklom periodu, a nakon 2004. godine, doneti su prostorni planovi područja posebne namene koji se prostorno preklapaju sa područjem Fruške gore, zbog čega je takođe neophodno usaglašavanje Prostornog plana sa planskim rešenjima iz drugih prostornih planova područja posebne namene.

Analizom implementacije planiranih mera zaštite životne sredine Prostornim planom uočena je komplementarnost sa prostornim planovima jedinica lokalnih samouprava, odnosno sve predviđene mere i aktivnosti se razrađuju navedenim planovima nižeg reda.

Slika 4: Geomorfološki lokalitet „Galerija Rakovac“

Međutim, delimično su realizovane mere sanacije i rekultivacije kopova i neuređenih deponija i nije uspostavljen sistem upravljanja i kontrole životne sredine putem monitoringa za vazduh, vodu i zemljište na teritoriji jedinica lokalnih samouprava koje su u obuhvatu Prostornog plana.

Obzirom na to da su nakon izrade Prostornog plana usvojena i nova zakonska i podzakonska akta koja regulišu oblast zaštite životne sredine, jedan od zaključaka Analize je potreba da se njihovo sprovođenje realizuje novim planom.

Kako je Pokrajinska vlada razmotrila i prihvatila informaciju o Analizi sprovođenja Prostornog plana područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine (141. sednica održana 4. novembra 2015. godine), donet je Zaključak da se preduzmu mere i aktivnosti na izradi i donošenju novog Prostornog plana, kojim bi se sagledali svi aktuelni uslovi, ograničenja i potencijali koji su od uticaja na posmatrano područje, i prevazišli i uskladili svi nedostaci proistekli iz pozitivno pravne zakonske regulative i planske dokumentacije.

Polazni osnov za izradu novog Prostornog plana predstavlja upravo Analiza sprovođenja Prostornog plana područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine, koja je ukazala na neophodnost izrade novog Prostornog plana, koji će sagledati sve aktuelne uslove, ograničenja i potencijale koji su od uticaja na posmatrano područje, i implementirati nova zakonska rešenja Zakona o nacionalnim parkovima.

Osnovni cilj je da novi Prostorni plan da planski osnov za definisanje aktivnosti u oblasti, pre svega, zaštite prirode, kulturnog nasleđa, turizma i ruralnog razvoja, a biće stvoreni i uslovi za prostorni razvoj kroz realizaciju nacionalnih, regionalnih i lokalnih interesa.

Stvaranje prostornih uslova za usklađeno i mudro korišćenje prirodnih i kulturnih dobara će doprineti zaštiti biodiverziteta i kulturnog nasleđa, kao i očuvanju ugroženih prirodnih resursa i jedinstvenog karaktera tipova predela.

Nacrt Prostornog plana područja posebne namene Fruške gore

Prostornim planom Republike Srbije od 2010. do 2020. godine („Službeni glasnik PC“, broj 88/10, u daljem tekstu: PPRS) i Regionalnim prostornim planom AP Vojvodine („Službeni list APV“, broj 22/11, u daljem tekstu: RPP APV), utvrđuje se obaveza izrade prostornih planova područja posebne namene „za prostorne celine čiju posebnost određuje jedna ili više opredeljujućih namena, aktivnosti ili funkcija u prostoru koje su od republičkog interesa i to za: područje nacionalnog parka i drugo područje prirodnog dobra i područje nepokretnog kulturnog dobra od izuzetnog značaja izvan građevinskog područja naselja.“

PPRS izdvaja kao strateški prioritet karakterizaciju predela za prioriteta područja, među koje spada i „Kulturno područje Fruške gore“.

RPP APV predložena je lista kulturnih područja, kao i lista spomenika koji sa neposrednom okolinom čine sagledive kulturno-pejzažne celine na teritoriji AP Vojvodine. Područje Fruške gore je prepoznato kao jedinstveno „Kulturno područje“ sa specifičnim i koncentrisanim fondom kulturnog nasleđa, odnosno većom koncentracijom nepokretnih kulturnih dobara, koja su u istorijskom, kulturnom i stilskom pogledu povezana i čine vizuelni i duhovni identitet prostora. Kulturna područja, po pravilu obuhvataju i prirodne vrednosti, pa se unutar kulturnog područja mogu izdvojiti i kulturni predeli. RPP APV prepoznaje fruškogorske manastire, Sremske Karlovce, Petrovaradinsku tvrđavu i istorijski Grad Novi Sad kao kulturno-pejzažne celine, kulturne predele.

Zakon o zaštiti prirode („Službeni glasnik RS“, br. 36/09, 88/10, 91/10 i 14/16) i Zakon o potvrđivanju Evropske konvencije o predelu („Službeni glasnik RS-Međunarodni ugovori“, broj 4/11), takođe, podržavaju zaštitu, upravljanje i planiranje predela, koje se zasniva na identifikaciji predela i proceni njihovih značajnih i karakterističnih obeležja.

Za potrebe izrade Prostornog plana područja posebne namene Fruške gore izrađen je materijal za rani javni uvid, kao prva faza u izradi planskog dokumenta, prema važećem Zakonu o planiranju i izgradnji („Službeni glasnik RS“, br. 72/09, 81/09-ispravka, 64/10-US, 24/11, 121/12, 42/13-US, 50/13-US, 54/13-US, 98/13-US, 132/14 i 145/14). Nakon završenog ranog javnog uvida, započet je rad na izradi Nacrta prostornog plana, pri čemu se koristi GIS tehnologija, namenjena upravljanju prostorno orijentisanim podacima, kako bi se omogućila jednostavnija razmena prostornih podataka, formiranje informacionog sistema planskih dokumenata i stanja u prostoru, kao i efikasnija kontrolu sprovođenja Prostornog plana.

Ovaj Prostorni plan će dati planski osnov za definisanje aktivnosti u oblasti, pre svega, zaštite prirode, kulturnog nasleđa, turizma i ruralnog razvoja, kao i ostvarenje uslova za prostorni razvoj kroz realizaciju nacionalnih, regionalnih i lokalnih interesa. Usklađenim i mudrim korišćenjem prirodnih i kulturnih dobara ostvariće se bolja zaštita biodiverziteta i kulturnog nasleđa, kao i očuvanje ugroženih prirodnih resursa i jedinstvenog karaktera tipova predela.

Zaključak

Najveći problem dosadašnjeg razvoja područja Fruške gore je u tome što za pojedine sektore nisu jasno definisani nosioci razvoja, što korisnici prostora ne snose konsekvence nedovoljnog ili neadekvatnog korišćenja prostora, i na kraju što do sada nisu ni sprovedeni programi razvoja koji su donošeni. Najvažnije je, pre svega, što ne postoje ozbiljne aktivnosti vezane za razvoj turizma na Fruškoj gori, jer savremeno turističko tržište zahteva konkretne programe razvoja, koji znatijeljnijim i pobirljivim turistima nude atraktivne programe, specifične i raritetne sadržaje.

Šume Fruške gore karakteriše bogatstvo biljnih i životinjskih vrsta. Osnovne funkcije šuma Nacionalnog parka su zaštitna, edukativna i naučno-istraživačka, zatim funkcija obnove i razvoja divljači, kao i proizvodna funkcija. Takođe je od izuzetnog značaja i njihova vodozaštitna uloga koja se pre svega odnosi na zaštitu izvorišta i zaštitu čistoće vode.

Šume i vanšumsko zelenilo zaštitne zone Nacionalnog parka su nedovoljno zastupljeni u odnosu na potrebe ostvarivanja funkcije zaštite šuma Nacionalnog parka.

Osnovni problem vezan za istraživanje i eksploataciju mineralnih sirovina vezan je za sukob interesa, sa jedne strane istraživanja i eksploatacije i zaštite životne sredine sa druge strane. Takođe, uočava se problem nedovoljnog stepena njihove istraženosti, racionalnije eksploatacije aktivnih ležišta, neadekvatne procene upotrebne vrednosti pojedinih sirovina za profitabilnija područja primene, kao i eventualne supstitucije nekih mineralnih sirovina eksploatacijom sa drugih, alternativnih lokacija.

Područje Fruške gore je pod velikim uticajem čoveka što se negativno odrazilo na očuvanje prirodnih odlika i pojava, kao i biodiverzitetskih vrednosti prirodnog dobra Nacionalnog parka „Fruška gora“ i podgorine Fruške gore.

Ovim radom nije obuhvaćena sva strategijska i programska dokumentacija od značaja za područje Fruške gore, kao i pojedinih sektora razvoja. Cilj rada je osvrst na činjenicu da na ovom području postoji kontinuitet u izradi i donošenju prostorno planske dokumentacije u predašnjem vremenu. Za važeći Prostorni plan urađena analiza koja je posebno preispitala zakonske, planske i druge promene od značaja za sprovođenje planskih mera uređenja i zaštite Fruške gore, što govori u prilog činjenici da se na ovom prostoru primenjuju principi kontinualnog planiranja.

Literatura

1. Regionalni prostorni plan Fruške gore do 2000. godine, „Službeni list AP Vojvodine“ broj 24/1981;
2. Zavod za urbanizam Vojvodine, 1976. godina, Radni program za izradu regionalnog prostornog plana Fruške gore;
3. Zavod za urbanizam Vojvodine, 1979. godina, Regionalni prostorni plan Fruške gore – I faza „Ocena mogućnosti i uslovi prostornog razvoja“;
4. Prostorni plan područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine, „Službeni glasnik APV“, broj 16/2004;
5. JP Zavod za urbanizam Vojvodine, 2015. godina, Analiza sprovođenja Prostornog plana područja posebne namene Fruške gore do 2022. godine;
6. JP Zavod za urbanizam Vojvodine, 2017. godina, Nacrt Prostornog plana područja posebne namene Fruške gore;
7. Prostorni plan Republike Srbije, „Službeni glasnik RS“ broj 88/2010;
8. Regionalni prostorni plan AP Vojvodine, „Službeni list APV“ broj 22/2011;
9. Korišćeni sajt:
Preuzeto 28. marta 2017. godine, sa <http://www.npfruskagora.co.rs/pages/onama.htm>